Grigore Constantinescu

Comuna

DÂMBOVICIOARA

PITEŞTI MMXV

DÂMBOVICIOARA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Dâmbovicioara**; Ciocanu; Podu Dâmboviţei.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 85 km.
SUPRAFAŢĂ: 63,1 km^2.
POPULAŢIE: 943 locuitori [463 M + 480 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Fagnano Castello [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Dâmbovicioara –1579 [7087] iulie 14 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 410).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Dâmbovicioara.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mihnea Turcitul la 14 iulie 1579, prin care se confirmă existența mai multor sate cotropite de un „Drăghici din Dâmbovicioara”.

Sit arheologic: Așezare din epoca romană descoperită pe platoul de la est de Oratia, aparţinând populaţiei dacice romanizate refugiate în această zonă montană la mijlocul sec. III, în condiţiile părăsirii sistemului de apărare Limes transalutanus de către romani, în vremea lui Filip Arabul.

CETATEA ORATIA –[▲]– datare incertă: 1200-1220; cetatea este atribuită cavalerilor teutoni, care au construit această fortăreaţă medievală pe artera de circulaţie spre Transilvania, ca avanpost al castelului Bran, cu acordul regelui Ungariei, Andrei al II-lea. Dezavuaţi, însă, de rege, cavalerii teutoni părăsesc cetatea; după năvălirea tătarilor din 1241, cetatea trece în posesia primului voievodat românesc. În anul 1368, castelanus de Domboyka, Dragomir, învinge oastea regelui Ungariei, Ludovic I, în cursul campaniei acestuia împotriva Ţării Româneşti conduse de Vladislav I Vlaicu. În cetate, se refugiază rivalul la tron al lui Mircea cel Bătrân, Vlad, în perioada luptelor pentru domnie dintre aceştia [1397], Vlad predându-se voievodului Transilvaniei, Ştibor. Cetatea Oratia – condusă de un pârcălab (castelan), constituia un punct vamal pentru negustorii din Transilvania şi Ţara Românească, pe drumurile comerciale Câmpulung-Braşov şi Târgovişte-Braşov, în secolul XV, dar şi un spaţiu de rezistenţă al voievozilor români în lupta antiotomană. Cetatea a fost demolată din ordinul turcilor la jumătatea secolului al XVI-lea.

Actualmente, în ruină; ziduri de piatră groase de 2-3 m, cuprinzând un donjon, cu şanţ împrejur şi curte extinsă, limitată de un zid de piatră. Degradarea accentuată a fortificaţiei impune efectuarea unei restaurări corecte pentru includerea sa în circuitul turistic naţional.

TOPONIMIE:

Ciocanu − toponim, la origine substantiv comun: *ciocan* cu sens de „pisc, vârf”, conform bulg. *čucan* ≈ „ridicătură de pământ”, aşezarea fiind constituită pe un platou calcaros cu doline. Satul Ciocanu – „aşezarea cea mai înaltă” din judeţul istoric Muscel – se află la altitudinea de 1180 m.

Dâmbovicioara − toponim topografic, evocând natura terenului în care este amplasată aşezarea, format pe baza unui apelativ diminutival de origine slavă *dobă* ≈ „arbore”, sau pe baza apelativului *dâmb*.

Podu Dâmboviţei − toponim topografic compus, format din apelativul *pod* şi determinativul *Dâmboviţei* − apa peste care s-a edificat podul. Toponimul precizează aria de constituire a localităţii. În perimetrul actual al aşezării situate pe fundul unei depresiuni calcaroase din contextul celui mai mare complex de chei din Bazinul superior al Dâmboviţei, domnitorul Constantin Brâncoveanu a dispus să se construiască, în anul 1711, un pod din blocuri de piatră, în zona de confluenţă a Dâmbovicioarei cu râul Dâmboviţa.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională musceleană specifică zonei montane. Casele prezintă, de regulă, două niveluri: parterul este format dintr-o pivniţă dispusă sub „odaia bună", precedată de un „gârlici", deasupra căruia se află sala etajului, din care se asigură accesul în „tinda" centrală încadrată de „odaia de locuit" şi „odaia bună". Casele construite relativ recent din bârne au, în general, pereţii placaţi cu şiţă solzită vopsită, de regulă, în culoare verde, prin această operaţie urmărindu-se protejarea de intemperii, precum şi etanşeizarea lor, pentru menţinerea căldurii în interior. Interioarele ţărăneşti sunt amenajate în manieră tradiţională, cu chilimuri pe pereţi, ţesute în motive predominant geometrice, surmontate de „şervete ţinute" care amplifică considerabil atributele estetice ale camerelor.

Portul popular tradiţional prezintă caracteristici ale portului popular muscelean din zona montană.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Eugenia Dobre, Elena Mitriţă, Ion Tică, Ion Ţuca, Nicolae Ţuca.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Victoria Belduganu (n. 1920), Margareta Mitriţă (n. 1921), Paraschiva Tucă (n. 1915) se specializaseră în confecţionarea: iilor, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu baladele: Fulga; Ionele, lumea mea; La Lenuţa în grădină.

Folclorul muzical zonal a reprezentat principala sursă inspiratoare în definirea repertoriului talentatei interprete de muzică populară musceleană Vochiţa Stoian, originară din localitate, supranumită „Privighetoarea Muscelului", ale cărei melodii au fost publicate în volumul compozitorului Moise Mitulescu «Privighetoarea Muscelului» (19 doine şi cântece bătrâneşti) şi care a lansat un CD cuprinzând 17 melodii populare, sub redacţia prof. Gheorghe Gomoiu de la Centrul judeţean Argeş pentru conservarea şi promovarea culturii tradiţionale; profesiunea sa de credinţă se regăseşte în versurile unui îndrăgit cântec popular: „Pe lume cât oi trăi, / doinele mi le-oi doini, / prin munţi şi codri de fag; / c-aşa mi-a fost mie drag."

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Sf. Nicolae» Ciocanu [1948]~ctitorită de enoriaşii din satul Ciocanu; „este biserica cea mai de sus a Muscelului" •pictură murală: anonim [1948].

✚Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» Dâmbovicioara [1903]~ctitorită de primarul din Rucăr, Niţă al Popii, împreună cu Năstase al lui Ghică ş. a.; construită de meşterii italieni Vasile Natal cu fiul său şi Gigiu din Văleni-Dâmboviţa •intervenţii: consolidări ale fundaţiei [1918; 1960] •pictură murală: anonim [1903]; repictată de Ion Dogărescu-Rucăr [1952].

✚Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Podu Dâmboviţei –[▲]– construită în perioada anilor 1944-1953, pe terenul donat de familia Ion şi Ecaterina Ochi, cu contribuţia financiară a Prefecturii judeţului Muscel (prefect, general Teodor Nicolau), Primăriei comunei Rucăr, Camerei agricole Muscel (asigurarea materialului lemnos), a preoţilor: Ioan Vasilescu, Spiridon Popescu şi Alexandru Zaharescu, dar şi a localnicilor care au efectuat gratuit manopera. Lucrările de construcţie au stagnat, între 1949-1953, din lipsă de fonduri. Clopotniţa a fost definitivată, în 1969, cu cheltuiala Arhiepiscopiei Bucureştilor şi a enoriaşului N. Bomboş. Fascinantă prin paramentul de calcar ca, de altfel, şi prin turnul-

clopotniţă realizat din acelaşi material, proiectul fiind opera renumitului arhitect D. Ionescu-Berechet din Câmpulung-Muscel. Remarcabil prin sculptura sa, iconostasul de lemn, care separă altarul de naos, a fost transferat de la Capela Institutului de fete „Pompilian" din Bucureşti şi completat cu icoane provenite din aceeaşi sursă, pictate de Gheorghe Tattarescu şi donate de Arhiepiscopia Bucureştilor. Pictura murală interioară a fost realizată de Ion Dogărescu, originar din Rucăr. Sfinţirea bisericii s-a oficiat, la 6 decembrie 1953, de către Justinian, patriarhul României; Sebastian, mitropolitul Moldovei şi Sucevei; episcopul Teoctist, viitorul patriarh al României, şi un impresionant sobor de preoţi din judeţul Muscel.

Cruci de piatră dispersate în satele **Ciocanu**: 1688/1714–[▲]–; 1815-1816 [7324]–[▲]– şi **Podu Dâmboviţei**: 1711 [7220] octombrie 1–[▲]– atestând definitivarea lucrărilor la podul de piatră; 1710-1711 [7219]–[▲]–confirmând refacerea drumului vechi spre cetatea Oratia cu participarea unor oameni din Câmpulung. Alte cruci de piatră la Podu Dâmboviţei: 1691-1692 [7200]–[▲]– km 77 DN 73; 1709-1710 [7218]–[▲]–lângă Cetatea Oratia; 1715 [7223] mai 1–[▲]– lângă stâna din Dealul Sasului; 1766-1767 [7275] –[▲]– km 77 DN 73.

Monumente eroi: **Podu Dâmboviţei** [1916-1918] – lângă Biserica Podu Dâmboviţei ■~ **Dâmbovicioara** [1916-1918; 1941-1945]; iniţiator: înv. Beldugan – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 74 locuitori ai comunei, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [54], Al doilea război mondial [20].

Momente de istorie locală

În aria localității, voievodul Țării Românești, Mihnea al II-lea [1658-1659] a încheiat, la 15 octombrie 1659, un tratat de alianță contra Imperiului Otoman cu principele Transilvaniei Gheorghe Rakoczi al II-lea [1648-1660].

În anul 1711, s-a construit podul peste râul Dâmbovița, din „vrerea și puterea" voievodului Constantin Brâncoveanu [1688-1714], ispravnic de lucrări fiind Alexandru Șufariul Vâlsănescu.

În același an, potrivit textului inscripționat pe o cruce de piatră amplasată lângă râușorul Bazna, Constantin Brâncoveanu poruncește ispravnicului de Câmpulung, Alexandru Șufariu din Vâlsănești „ca să ridice oameni din Câmpulung și din Rucăr și din Dragoslavele și de prin prejur să dreagă calea la Posada și la Oratia și printre alte locuri rele… Despre porunca măriei sale, au ridicat oameni și au mers de au dres pe unde au fost drumul stricat până la hotar; și ispravnic au fost Manta județul".

❖ MEMENTO:

PODUL DE PIATRĂ –[▲]– construit din blocuri de piatră, în perimetrul aşezării, în anul 1711, în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, în zona de confluenţă a Dâmbovicioarei cu râul Dâmboviţa. Momentul inaugurării acestei fascinante construcţii este consemnat pe o cruce din piatră amplu ornamentată, amplasată în apropiere, monument epigrafic datând din 1711, al cărui comanditar a fost acelaşi strălucit voievod muntean. ▬ VECHIUL DRUM ROMAN –[▲]– al cărui traseu străbate localitatea Podu Dâmboviţei, la vest de cetatea Oratia, impresionează prin „urmele carelor" imprimate în stâncă. ▬ ŞOSEAUA ACTUALĂ (DN 73) dintre Dâmbovicioara şi Fundata–Braşov, cu un traseu spectaculos, a fost definitivată în 1891, conform inscripţiei de pe obeliscul din marmură albă, amplasat la limita judeţului spre Fundata: „Această şosea / s-a proectat şi condus / de către inginerul şef / R. I. Condeescu / şi inginerul N. N. Furea / şi executat de antreprenori / fraţii Gregorio şi Toma O. Bossin. / S-a terminat la 1 august 1891".

COMPLEXUL CULTURAL «PAUL EVERAC» de la Podu Dâmboviţei este format din casa musceleană – reşedinţa de vară a celui mai prolific dramaturg român şi statuile amplasate în aer liber reprezentând personalităţi ale vieţii culturale româneşti: Vasile

Alecsandri, Lucian Blaga, Ion Luca Caragiale, George Călinescu, George Coşbuc, George Enescu, Octavian Goga, Nicolae Iorga, Tudor Muşatescu, Mihail Sadoveanu, precum şi dramaturgi contemporani consacraţi: Aurel Baranga, Paul Everac, Teodor Mazilu, dar şi sculpturi cu tematică diversă (ţărani şi ţărănci în portul popular local, cariatide etc.).

Considerat de către iniţiatorul său, Paul Everac, „un Panteon al spiritualităţii naţionale", în complexul cultural sunt reprezentaţi, prin opere de referinţă, artişti plastici remarcabili: Manuela Grigore Adoc, Radu Aftenie, George Apostu, Constantin Baraschi, Cristian Breazu, Mihai Buculei, Marcel Chirnoagă, Horia Flămându, Ioan Georgescu, Oscar Han, Ion Jalea, Corneliu Medrea, Pavel Mercea, Dimitrie Paciurea – element determinant pentru înscrierea acestui „popas al veşniciei româneşti" în circuitul turistic naţional.

–REZERVAŢII NATURALE

Zona sudică a Rezervației naturale **MASIVUL PIATRA CRAIULUI** – „impunător monument al naturii caracterizat printr-o excepțională originalitate și expresivitate a peisajului" – este situată pe teritoriul actual al județului Argeș, incluzând, sub raportul vegetației, etajele: montan superior, subalpin și alpin. Zona se caracterizează prin „prezența calcarelor și a conglomeratelor, prin fragmentarea tectonică pe direcția predominantă nord-sud, prin altitudini mai coborâte, prin fenomene carstice". Masivul Piatra Craiului a fost decretat rezervație naturală, întrucât adăpostește un element endemic, relict terţiar din Europa: *garofița Pietrei Craiului* (Dianthus callizonus) și alte specii de plante ocrotite: *argințica* (Dryas octopetala), *bujorul de munte* (Rhododendron kotschyi), *bulbucii de munte* (Trollius europaeus), *drobușorul* (Isatis transsilvanica), *floarea de colț* (Leontopodium alpinum), *ghințura galbenă* (Gentiana lutea), *sângele voinicului* (Nigritella rubra), *tisa* (Taxus baccata), *toporașul alpin* (Viola alpina), *tulichina* sau *iedera albă* (Daphne cneorum), *tulichina galbenă* (Daphne blagayana), precum și exemplare de faună ocrotite: *capra neagră* (Rupicapra rupicapra), *ursul* (Ursus arctos), *râsul* (Lynx lynx), *cocoșul de munte* (Tetrao urogallus), *corbul* (Corvus corax), *fluturaşul de stâncă* (Tichodromamuraria) ș. a.

PEȘTERA DÂMBOVICIOARA – situată în zona de SE a Munților Piatra Craiului, pe malul stâng al râului Dâmbovicioara, la altitudinea de 880 m, circa un km N de satul Dâmbovicioara, în amonte de Cheile Dâmbovicioarei. Modelată în calcare jurasice, operă a Pârâului Peșterii, peștera redusă la o galerie fosilă ușor ascendentă, orientată S-V, N-E este suficient de caldă (10-12°C) și prezintă o umiditate moderată. Galeriile totalizează 612 m, accesul fiind facilitat, în zona peșterii vechi (259 m) de înălțimea tavanului (peste 3 m). Galeriile (359 m) descoperite între anii 1956-1973, incluse în circuitul de vizitare, sunt mai puțin accesibile, însă oferă vizitatorilor fascinante splendori naturale, întrucât concrețiunile – stalactitele și stalagmitele – sunt perfect conservate. Importanța paleozoologică a peșterii este relevată de descoperirea, în interior, a unor schelete de Ursus spelaeus. Peștera a fost menționată inițial, în 1767, (singura din Muntenia !), în opera lui J. Fridvalsky «Mineralogia magni Principatus Transilvaniae», apărută la Cluj.

CHEILE MICI ALE DÂMBOVICIOAREI – Structuri geologice, în lungime de circa 4 km, săpate, în calcarele jurasice din SE Masivului Piatra Craiului. În pereții abrupți, aproape verticali ai cheilor, se află mai multe peșteri (Urșilor, Ursita dacilor) precum și izvoare denumite, de localnici, *gâlgoaie*. Alte rezervații naturale: Peștera Dobreștilor [0,50 ha], Peștera nr. 15 [0,50 ha], Peștera Stanciului [0,50 ha], Peștera Uluce [0,50 ha], Avenul din grind [0,50 ha].

ꕥ IN MEMORIAM ꕥ

✪ **EVERAC PAUL** [1924-2011] – pseudonimul literar al lui Petre Constantinescu – cel mai prolific dramaturg român, autorul celor circa 140 piese de teatru cu problematică etică, socială: «A cincea lebădă», «Baletul electronic», «Camera de alături», «Explozie întârziată», «Ferestre deschise», «Himera», «Ordinatorul», «Paharul cu sifon», «Piatră la rinichi», «Poarta», «Simple coincidenţe», «Ştafeta nevăzută», «Un fluture pe lampă», «Viaţa e ca un vagon ?» ş. a.; prozator: «Câteva feluri de dragoste», «Câteva feluri de moarte», «Don Juan din Grădina Icoanei»; eseist: «Breviar despre lume și viață», «La poarta din dos a

Europei», «Mai are România vreo șansă ?», «Reacționarul»; poet: «Poeme crepusculare». A locuit şi creat, în perioadele estivale, la Podu Dâmboviţei.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 210; Idem– *Cetăţile medievale din Argeş-Muscel*, www.google.ro, calameo.1227548

Iosif Căciulă– *Ciocanu, satul meu natal,* Piteşti, 1998; Iosif Căciulă– *Satul Podu Dâmboviţei. Monografie,* Piteşti, 2010, 160 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

PRIMĂRIA DÂMBOVICIOARA

Ciocanu
730
Dâmbovicioara
23
22
730
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL ARGEȘ
73
E574
73
Podu
Dâmboviței
E574

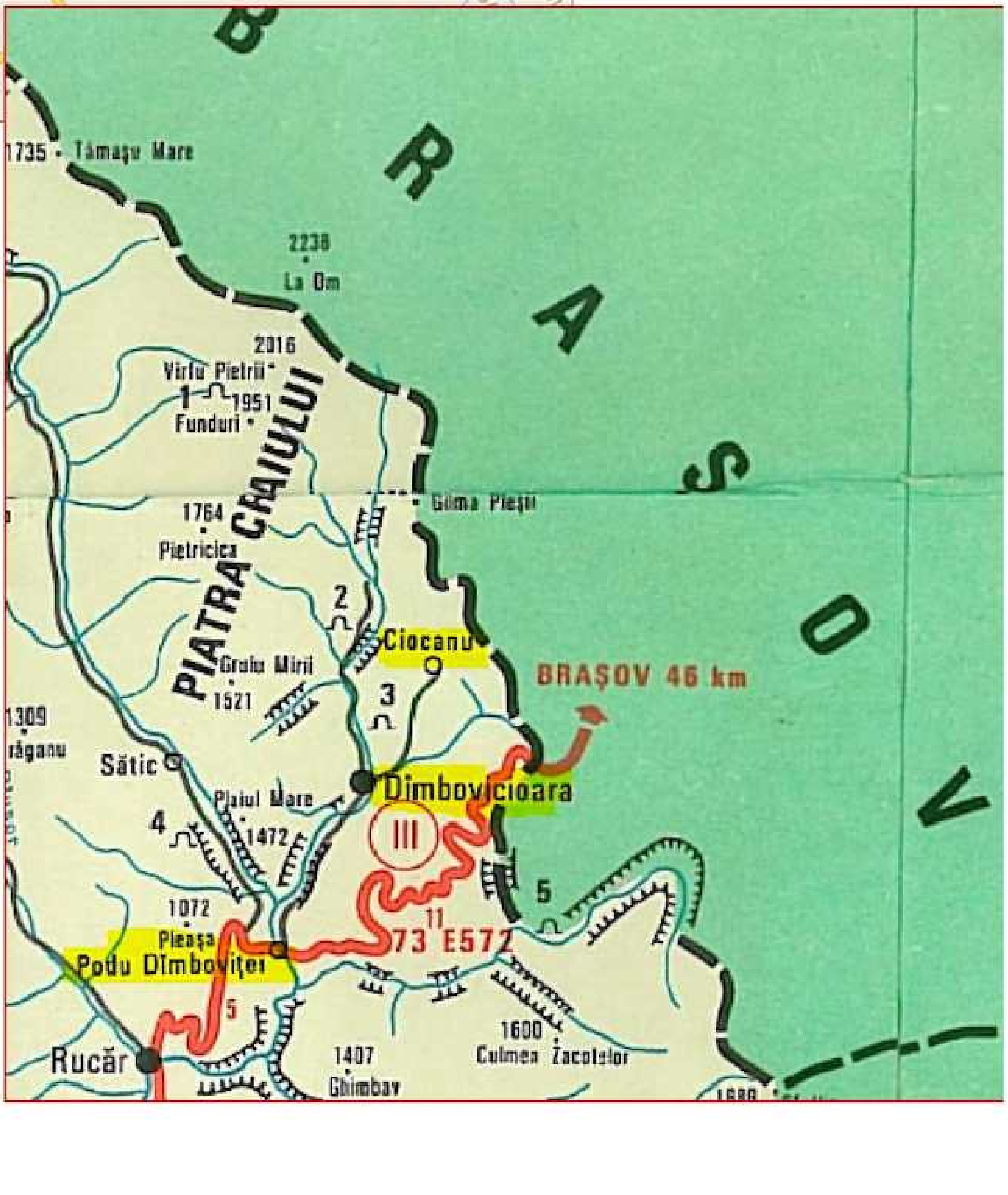
B R A Ș O V
1735 Tâmașu Mare
2238
La Om
2016
Virfu Pietrii
1951
Funduri
PIATRA CRAIULUI
1764
Pietricica
Gilma Pleșii
Ciocanu
Groiu Mirii
1521
BRAȘOV 46 km
1309
Sătic
Plaiul Mare
1472
Dîmbovicioara
III
5
1072
Pleașa
Podu Dîmbovițel
73 E572
1600
Culmea Zacotelor
1407
Ghimbav
Rucăr

PEŞTERA DÂMBOVICIOARA.

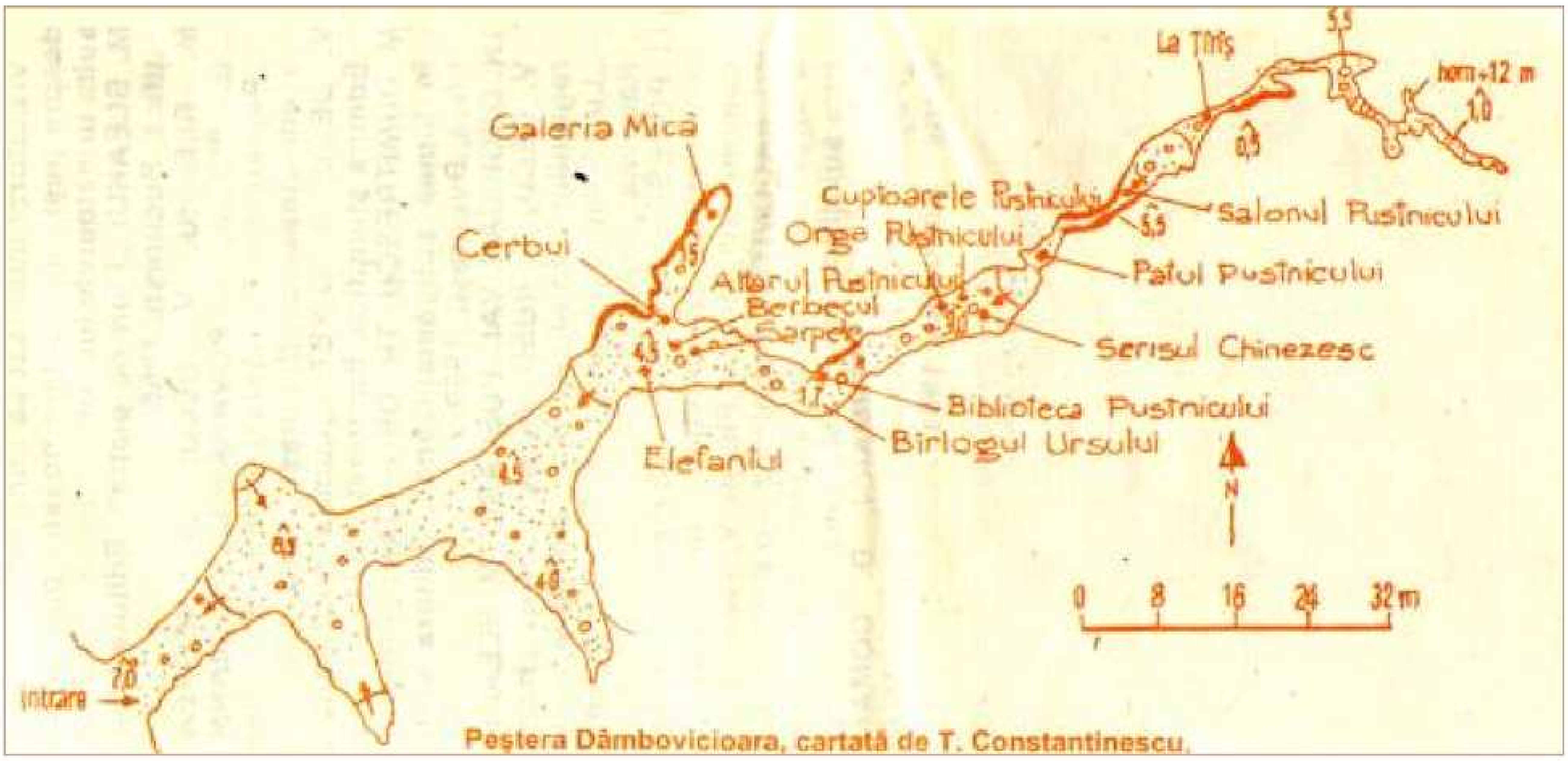

Peştera Dâmbovicioara, cartată de T. Constantinescu.

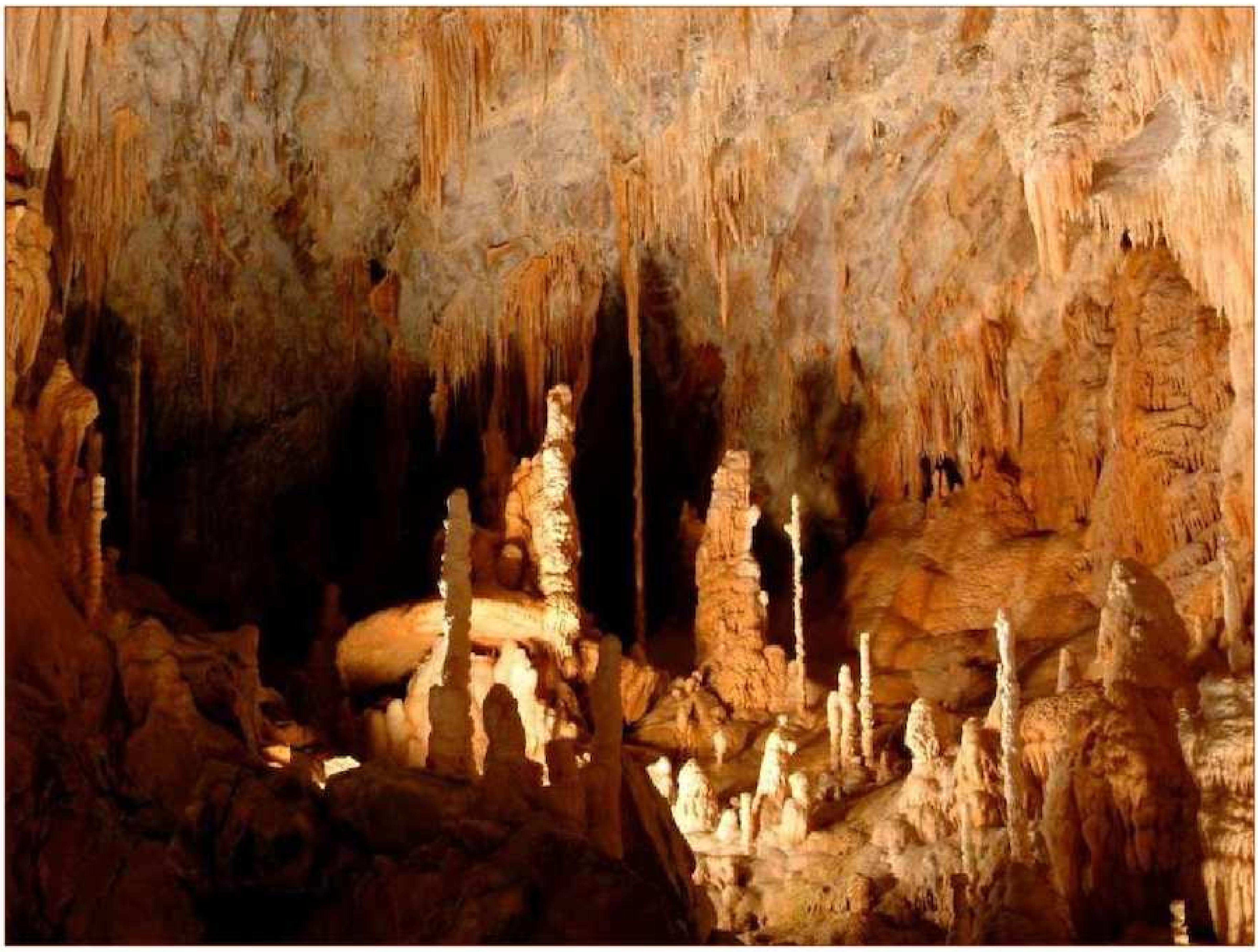

STALACTITE ŞI STALAGMITE..

CETATEA ORATIA.

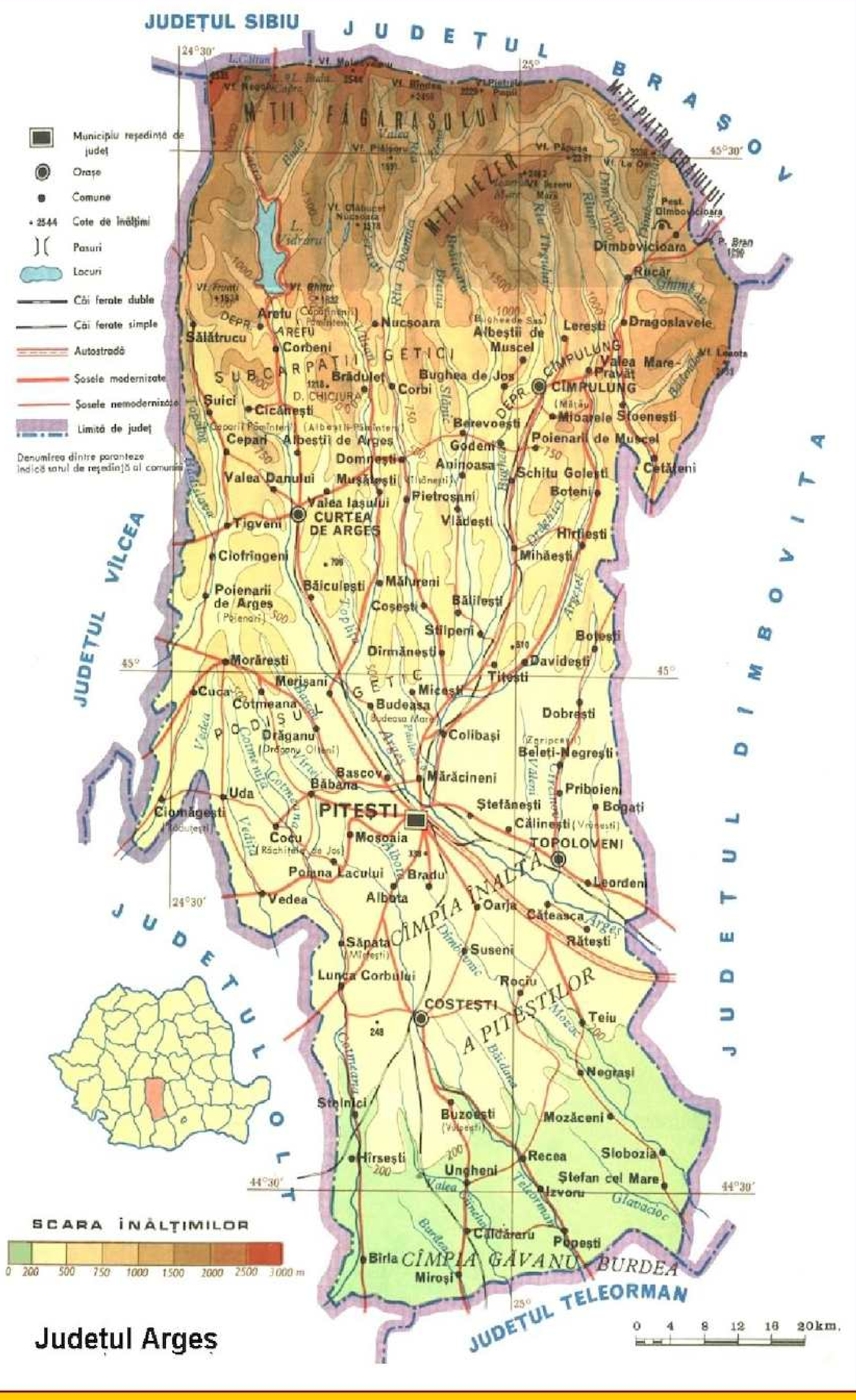

Judetul Argeș